

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти
Кафедра психології та педагогіки розвитку дитини

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. завідувача кафедри

« Леся КАРНАУХ

25» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 05 ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА

для здобувачів першого (бакалавського) рівня вищої освіти

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

Умань – 2023

Робоча програма _____ **психології загальної** _____ для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність
012 Дошкільна освіта,
Освітньо-професійна програма
Дошкільна освіта

Розробник: Карнаух Леся Петрівна – кандидат педагогічних наук, доц. кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

Протокол від «25» серпня 2023 року № 1

В.о. завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини

(доц. Леся КАРНАУХ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету дошкільної та спеціальної освіти
(доц. Ольга БУТЕНКО)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ) «__» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	4/120	4/120
Курс	I	I
Семестр	I	I
Кількість змістових модулів із розподілом:	4	4
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, у тому числі:	120	120
Аудиторні:	60	16
Лекційні	30	8
Семінарські / Практичні	30	8
Лабораторні	-	-
Самостійна робота	30	52
Індивідуальні завдання	30	52
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: курс спрямований на забезпечення психологічної підготовки майбутніх фахівців : вироблення у здобувачів вищої освіти наукового підходу до психологічних знань; формування практичних умінь та навичок застосування методів і методик психологічного вивчення особистості, груп; пробудження інтересу до майбутньої професійної діяльності, психологічної допитливості, творчого пошуку; вироблення власного погляду з приводу психічних явищ; сприяння професійному самовизначенню та самоактуалізації особистості майбутнього педагога.

Завдання: розвивати здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки формувати у здобувачів вищої освіти уявлення про психологічну науку і психологічне пізнання, розкрити місце психології в системі наук, дати знання основних категорій і принципів, учити аналізувати вітчизняні та зарубіжні психологічні концепції.

3. Результати навчання за дисципліною

Очікувані результати навчання:

Загальні компетентності:

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами на засадах партнерства та взаємної відповідальності, самоконтролю та толерантної взаємодії.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

КС22. Здатність проводити психолого-педагогічні обстеження з метою вивчення індивідуально-особистісних особливостей дітей, їх психологічної готовності до навчання в школі, відповідності до вікових норм.

Програмні результати навчання:

ПР 6. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР 12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

ПР 23. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПР 24. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

ПР 27. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до психології

Тема 1. Предмет, завдання і методи сучасної психології

Психологія як наука. Предмет психології.

Загальні завдання психологічної науки : науково-дослідні, діагностичні, корекційні.

Структура психологічної науки.

Місце психології в системі наук. Зв'язок з іншими науками.

Методи психології.

Змістовий модуль 2. Особистість у діяльності і спілкуванні

Тема 2. Особистість

Поняття про особистість у психології. Індивід, особистість, індивідуальність.

Структура особистості.

Теорії особистості.

Спрямованість особистості як система домінуючих мотивів. Види мотивів.

Самосвідомість та «Я-концепція» особистості.

Рівень домагань, їх роль у становленні особистості.

Тема 3. Механізми психологічного захисту.

Поняття про механізми психологічного захисту.

Функції механізмів психологічного захисту.

Види механізмів психологічного захисту.

Тема 4. Спілкування

Поняття про спілкування.

Значення спілкування в формуванні особистості.

Функції та форми спілкування.

Засоби спілкування.

Спілкування як міжособистісна взаємодія.

Соціальний контроль та соціальні норми. Роль та рольові очікування.

Спілкування як міжособистісне розуміння.

Ідентифікація, рефлексія, стереотипізація, ефект ореолу.

Види та стилі спілкування.

Педагогічне спілкування і його соціально – психологічні механізми.

Тема 5. Психологія груп.

Поняття про групи.

Класифікація груп у психології.

Методи вивчення груп. Соціометрія та референтометрія.

Міжособистісні взаємини в групах (колективах). Психологічна сумісність.

Лідерство в групах і колективах. Види та функції лідерів. Теорії лідерства.

Змістовий модуль 3. Пізнавальна діяльність особистості

Тема 6. Увага

Поняття про увагу. Теорії уваги. Фізіологічні основи уваги.

Види уваги: мимовільна, довільна, післядовільна.

Властивості уваги.

Тема 7. Відчуття

Поняття про відчуття. Фізіологічна основа відчуттів.

Класифікація відчуттів, їх види.

Загальні властивості відчуттів та їх закономірності.

Тема 8. Сприймання

Поняття про сприймання.

Фізіологічна основа сприймання.

Класифікація сприймань та їх види. Сприймання простору і часу.

Ілюзії та галюцинації. Загальні властивості сприймання.

Спрямованість особистості і сприймання.

Тема 9. Пам'ять

Поняття про пам'ять. Суспільно-історична природа пам'яті людини.

Теорії пам'яті. Класифікація і види пам'яті.

Процеси пам'яті.

Тема 10. Мислення

Поняття про мислення як вищу форму пізнання.

Фізіологічні механізми мислення.

Мислення як процес. Мислительні операції, їх характеристика.

Форми мислення як продукти мисленнєвого процесу.

Види мислення і його індивідуальні особливості.

Тема 11 Уява

Поняття про уяву. Соціальна природа уяви.

Фізіологічні основи уяви.

Види та процеси уяви. Мрія і практична діяльність.

Змістовий модуль 4. Емоційно-вольова сфера особистості та психологія індивідуальності.

Тема 12. Емоційно-вольова сфера особистості

Поняття про емоції і почуття, їх роль у пізнавальній і практичній діяльності людини.

Психологічні теорії емоцій. Фізіологічні основи почуттів.

Основні властивості емоцій і почуттів, їх динаміка.

Форми переживання почуттів.

Класифікація емоцій та почуттів. Вищі почуття, їх формування у дітей.

Індивідуальні відмінності в почуттях людей.

Поняття про волю. Воля як вища психічна функція.

Мотиваційна сфера особистості та вольова діяльність. Теорії волі.

Структура вольової дії. Вольове зусилля.

Класифікація вольових якостей особистості.

Тема 13. Темперамент як індивідуально-психологічна властивість особистості

Поняття про темперамент. Історія розвитку вчення про темперамент.

Тип вищої нервової діяльності та темперамент.

Психологічна характеристика типів темпераментів.

Темперамент та проблеми виховання.

Індивідуальний підхід до дітей з різними типами темпераментів.

Тема 14. Характер як індивідуально-психологічна властивість особистості

Поняття про характер, його вияв. Структура характеру.

Природа характеру.

Природні та соціальні передумови характеру.

Характер і темперамент.

Тема 15. Здібності

Поняття про здібності. Знання, навички і вміння як основа доля розвитку здібностей.

Якісна і кількісна характеристика здібностей.

Види і структура здібностей.

Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їхні природні передумови.

Задатки і здібності. Обдарованість і талант.

5. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни для 111 групи денної форми навчання та 111з груп заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	сам.	Інд..		л	п	лаб.	сам.	Інд.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Вступ до психології												
Тема 1. Предмет, завдання і методи сучасної психології	8	2	2		2	2	12	2	2		4	4
Разом за змістовим модулем 1	8	2	2		2	2	12	2	2		4	4
Змістовий модуль 2. Особистість у спілкуванні												
Тема 2. Особистість	8	2	2		2	2	12	2	2		4	4
Тема 3. Механізми психологічного захисту	8	2	2		2	2	12	2	2		4	4
Тема 4. Спілкування.	8	2	2		2	2	12	2	2		4	4
Тема 5. Психологія груп	8	2	2		2	2	8				4	4
Разом за змістовим модулем 2	32	8	8		8	8	44	6	6		16	16
Змістовий модуль 3. Пізнавальна діяльність особистості												
Тема 6. Увага	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 7. Відчуття,	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 8. Сприймання.	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 9. Пам'ять,	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 10. Мислення	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 11.	8	2	2		2	2	4				2	2

Уява												
Разом за змістовим модулем 3	48	12	12		12	12	44				22	22
Змістовий модуль 4. Емоційно – вольова сфера особистості та психологія індивідуальності												
Тема 12. Емоційно-вольова сфера	8	2	2		2	2	8				4	4
Тема 13. Темперамент як індивідуально-психологічна особливість людини	8	2	2		2	2	4				2	2
Тема 14. Характер як індивідуально-психологічна особливість людини	8	2	2		2	2	4				2	2
Тема 15. Здібності	8	2	2		2	2	4				2	2
Разом за змістовим модулем 4	32	8	8		8	8	20				10	10
Усього годин	120	30	30		30	30	120	8	8		52	52
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин	120	30	30		30	30	120	8	8		52	52

6. Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Предмет, завдання і методи сучасної психології	2	2
2.	Особистість	2	2
3	Механізми психологічного захисту	2	2
4	Спілкування	2	2
5	Психологія груп	2	
6	Увага	2	
7	Відчуття	2	
8	Сприймання	2	
9	Пам'ять	2	
10	Мислення	2	
11	Уява	2	
12	Емоційно-вольова сфера	2	

13	Темперамент як індивідуально-психологічна особливість людини	2	
14	Характер як індивідуально-психологічна особливість людини	2	
15	Здібності	2	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Розкрити значення вивчення психології для сучасного спеціаліста	1	4
2	Порівняти переваги і недоліки спостереження та експерименту. Визначити умови, яких необхідно дотримуватись досліднику, щоб отримати надійні результати психологічних досліджень.	1	4
3	Встановити зв'язок психології і педагогіки, визначити спільне і відмінне в цих науках.	1	4
4	Довести, що психіка – функція мозку. Змалювати основні блоки мозку	1	2
5	Розкрити співвідношення понять «людина», «індивід», «особистість», «індивідуальність».	1	2
6	Визначити етапи формування навичок та умови їх успішного формування і збереження.	1	2
7	Назвати прийоми підвищення ефективності спілкування та феномени, що перешкоджають ефективності спілкування.	1	2
8	Скласти порівняльну характеристику відчуттів і сприймань. Розкрити відмінність мислення від чуттєвих форм пізнання.	1	4
9	Перерахувати фактори, що сприяють виникненню уваги. Запропонувати основні прийоми активізації уваги школярів і студентів.	1	2
10	Проаналізувати прийоми успішного запам'ятовування навчального матеріалу.	1	4
11	Розкрити взаємозв'язок і відмінність понять «обдарованість», «задатки», «здібності», «геніальність».	1	2
12	Скласти кросворд з понять теми «Предмет, завдання і методи психології».	1	2
13	Підібрати перелік приказок і прислів'їв на психологічні теми, охарактеризувати їх зміст.	1	2
14	Скласти психологічну самохарактеристику за планом: а) який я є ; б) яким я хочу бути; в) яким я можу бути; г) що про мене думають	1	2

	інші; д) що я можу зробити, щоб стати таким, яким я хочу бути.		
15	Скласти пам'ятку для дітей: «Як організувати запам'ятовування і відтворення матеріалу».	2	2
16	Підібрати з художньої літератури приклади виявлення роботи мислення героїв твору і дати пояснення його властивостей, розкрити зміст мислення в даному випадку.	2	2
17	Охарактеризувати особливості власних мислительних операцій та спроектувати шляхи їх удосконалення.	2	2
18	Зобразити схематично (у вигляді таблиці): Класифікація методів психологічного дослідження.	2	2
19	Зобразити схематично (у вигляді таблиці): Принципи вітчизняної психології.	2	2
20	Зобразити схематично (у вигляді таблиці): Класифікація сучасних теорій особистості.	2	2
21	Зобразити схематично (у вигляді таблиці): «Я-концепція».	2	2
22	Зобразити схематично (у вигляді таблиці): Етапи логічного запам'ятовування.	2	2
	Разом	30	54

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

Предмет і завдання загальної психології

1. Основні напрямки сучасної психологічної науки
2. Природа і сутність психіки.
3. Таємниці психіки (полтергейст, телекінез, телепатія).
4. Несвідомі психічні явища (за З.Фройдом).

Особистість

4. Теорії особистості.
5. Фактори розвитку особистості.

Спілкування

6. Вплив спілкування на фізичний і психічний розвиток особистості.
7. Проблеми у спілкуванні сучасної людини та шляхи їх вирішення.
8. Спілкування як форма вияву активності особистості.

Психологія груп

9. Проблема лідерства у групах і колективах.
10. Сумісність у групах і колективах.
11. Як колектив впливає на особистість?

Пізнавальні психічні процеси (пам'ять, уява, увага, відчуття, сприймання)

12. Особливості відчуттів у тварин.
13. Екстрасенсорика – що це таке?.
14. Особливості сприймання часу і простору у різних людей.
15. Індивідуальні особливості пам'яті людей.
16. Уява – основа творчої діяльності.
17. Штучний інтелект: розвиток і перспективи.
18. Феноменальна пам'ять.

Емоційно-вольова сфера особистості

19. Стреси в професійній діяльності : причини виникнення і шляхи подолання,
20. Емоції і почуття в житті особистості.
21. Наука психосоматика – що це таке?
22. Провести презентацію книги Д, Карнегі «Як не ображатися, не турбуватися через критику».
23. Від волі до особистості.
24. Проблеми волі і її розвиток в юнацькому віці.

Індивідуально-психологічні особливості людини (темперамент, характер, здібності)

25. Спадковість таланту: за і проти.
26. Прояв здібностей і вік людини.
27. Відмінності між темпераментом і характером.
28. Що таке геніальність?

9. Методи навчання: лекції з використанням сучасних інформаційних технологій, методи програмованого та проблемного навчання, розв'язування психологічних задач, інтерактивні методи в процесі обговорення питань семінарських занять (дискусія, мозкова атака, ділова гра, психологічний тренінг), підготовка рефератів, повідомлень на задані теми.

10. Методи контролю: поточне оцінювання під час семінарських, лабораторних занять, оцінка за самостійну та індивідуальну роботу, ІНДЗ, підсумковий контроль - усний екзамен.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Максимальна кількість балів за вивчення курсу психології загальної -100 балів. За поточне опитування та самостійну роботу здобувач може отримати до 75 балів, за ІНДЗ – 15 балів, за підсумковий контроль – 10 балів.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна форма навчання:

Модуль І																			Модуль II (ІНДЗ)	ПК	
ЗМ1					ЗМ2				ЗМ3							ЗМ4			10	10	100
T1	T2	T3	T4	МК1	T5	T6	T7	МК2	T8	T9	T10	T11	T12	T13	МК1	T14	T15	МК4			
4	4	4	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4	5	4	4	5			

Заочна форма навчання

Поточне тестування та самостійна робота								Модуль 2 ІНДЗ	Підсум. контроль	Сума
Змістовий модуль 1-2				Змістовий модуль 3-4				10	10	100
40				40						
T.1	T.2	МК1	МК2	T.3	T.4	МК3	МК4			
10	10	10	10	10	10	10	10			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка в ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
69–74	D	задовільно	
60–68	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література Базова

1. Загальна психологія: навч. посібник / О.Скрипченко, Л.Долинська, З.Огороднічук та ін. К.: «А.П.Н.», 1999. 463с.
2. Психологія загальна: семінарські та лабораторні заняття : навчально-методичний посібник/ Упор.: Карнаух Л.П., Попиченко С.С. Умань: ВПЦ «Візаві», (Видавець «Сочінський»), 2011. 88 с.
3. Лабораторні та семінарські заняття із загальної психології / Упор.: Г.О.Шулдик, Г.І. Кагальняк, С.Ю.Діхтяренко. К.: Знання, 1999. 177с.

Допоміжна

1. Основи загальної психології / За ред. С.Д.Максименка. К.: НПЦ Перспектива, 1998. 256с.
2. Основи психології / За ред. О.В.Киричука, В.А.Роменця. 2-ге вид. К.: Либідь, 1996. 632с.
3. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: навч. посібник К.: Академвидав, 2005. 520с.
4. Психологічний словник / За ред. В.І.Войтка. К.: Вища шк. Головне вид-во, 1982. 215с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини <https://library.udpu.edu.ua/> (дата звернення 23.08.2023 р.)

Автор програми - канд. пед. наук, доц. Карнаух Л.П.